

Schoonmaker
2de graad A-finaliteit
II-Sch-a

BRUSSEL

D/2024/13.758/154

Versie oktober 2024

1 Inleiding

De uitrol van de modernisering secundair onderwijs gaat gepaard met een nieuwe generatie leerplannen. Leerplannen geven richting en laten ruimte. Ze faciliteren de inhoudelijke dynamiek en de continuïteit in een school en lerarenteam. Ze garanderen binnen het kader dat door de Vlaamse regering werd vastgelegd voldoende vrijheid voor schoolbesturen om het eigen pedagogisch project vorm te geven vanuit de eigen schoolcontext. Leerplannen zijn ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialoogschool. Ze versterken het eigenaarschap van scholen die d.m.v. eigen beleidskeuzes de vorming van leerlingen gestalte geven. Leerplannen laten ruimte voor het vakinhoudelijk en pedagogisch-didactisch meesterschap van de leraar, maar bieden ondersteuning waar nodig.

1.1 Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten

Leerplannen vertrekken vanuit het **vormingsconcept** van de katholieke dialoogschool. Ze laten toe om optimaal aan te sluiten bij het pedagogisch project van de school en de beleidsbeslissingen die de school neemt vanuit haar eigen visie op onderwijs (taalbeleid, evaluatiebeleid, zorgbeleid, ICT-beleid, kwaliteitsontwikkeling, keuze voor vakken en lessen ...).

Leerplannen ondersteunen **kwaliteitsontwikkeling**: het leerplanconcept spoort met kwaliteitsverwachtingen van het Referentiekader onderwijskwaliteit (ROK). Kwaliteitsontwikkeling volgt dan als vanzelfsprekend uit keuzes die de school maakt bij de implementatie van leerplannen.

Leerplannen faciliteren een **gerichte studiekeuze**. De leerplandoelen sluiten aan bij de verwachte competenties van leerlingen in een bepaald structuuronderdeel. De feedback en evaluatie bij de realisatie ervan beïnvloeden op een positieve manier de keuze van leerlingen na elke graad.

Leerplannen gaan uit van de **professionaliteit** van de leraar en het **eigenaarschap** van de school en het lerarenteam. Ze bieden voldoende ruimte voor eigen inhoudelijke keuzes en een eigen didactische aanpak van de leraar, het lerarenteam en de school.

Leerplannen borgen de **samenhang** in de vorming. Die samenhang betreft de verticale samenhang (de plaats van het leerplan in de opbouw van het curriculum) en de horizontale samenhang tussen vakken binnen structuuronderdelen en over structuuronderdelen heen. Leerplannen geven expliciet aan voor welke leerplandoelen van andere leerplannen in de school verdere afstemming mogelijk is. Op die manier faciliteren en stimuleren de leerplannen leraren om over de vakken heen samen te werken en van elkaar te leren. Een verwijzing van een leraar naar de lessen van een collega laat leerlingen niet alleen aanvoelen dat de verschillende vakken onderling samenhangen en dat ze over dezelfde werkelijkheid gaan, maar versterkt ook de mogelijkheden tot transfer.

1.2 De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs

De leerplannen vertrekken vanuit een gedeelde inspiratie die door middel van een vormingscirkel voorgesteld wordt. We 'lezen' de cirkel van buiten naar binnen.

- Een lerarenteam werkt in een katholieke dialoogschool die onderwijs verstrekt vanuit een **specifieke traditie**. Vanuit het eigen pedagogisch project kiezen leraren voor wat voor hen en hun school goed

onderwijs is. Ze wijzen leerlingen daarbij de weg en gebruiken daarvoor **wegwijzers**. Die zijn een inspiratiebron voor leraren en zorgen voor een Bijbelse 'drive' in hun onderwijs.

- De kwetsbaarheid van leerlingen ernstig nemen betekent dat elke leerling **beloftevol** is en alle leerkansen verdient. Die leerling is **uniek als persoon** maar ook **verbonden** met de klas, de school en de bredere samenleving. Scholen zijn **gastvrije plaatsen** waar leerlingen en leraren elkaar ontmoeten in diverse contexten. De leraar vormt zijn leerlingen vanuit een **genereuze** attitude, hij geeft om zijn leerlingen en hij houdt van zijn vak. Hij durft af en toe de gebaande paden verlaten en stimuleert de **verbeelding en creativiteit** van leerlingen. Zo zaait hij door zijn onderwijs de kiemen van een hoopvolle, **meer duurzame en meer rechtvaardige wereld**.
- Leraren vormen leerlingen door middel van leerinhouden die we groeperen in negen **vormingscomponenten**. De aaneengesloten cirkel van vormingscomponenten wijst erop dat vorming een geheel is en zich niet in schijfjes laat verdelen. Je kan onmogelijk over taal spreken zonder over cultuur bezig te zijn; wetenschap en techniek hebben een band met economie, wiskunde, geschiedenis ... Dwarsverbanden doorheen de vakken zijn belangrijk. De vormingscirkel vormt dan ook een dynamisch geheel van elkaar voortdurend beïnvloedende en versterkende componenten.
- Vorming is voor een leraar nooit te herleiden tot een cognitieve overdracht van inhouden. Zijn meesterschap en passie brengt een leraar ertoe om voor iedere leerling de juiste woorden en gebaren te zoeken om **de wereld te ontsluiten**. Hij introduceert leerlingen in de wereld waarvan hij houdt. Een leraar zorgt er bijvoorbeeld voor dat leerlingen kunnen worden gegrepen door de cultuur van het Frans of door het ambacht van een metselaar. Hij initieert leerlingen in een wereld en probeert hen zover te brengen dat ze er hun eigen weg in kunnen vinden.
- Een leraar vormt leerlingen als **individuele leraar**, maar werkt ook binnen **lerarenteams** en binnen een **beleid van de school**. Het Gemeenschappelijk funderend leerplan helpt daartoe. Het zorgt voor het fundament van heel de vorming dat gerealiseerd wordt in vakken, in projecten, in schoolbrede initiatieven of in een specifieke schoolcultuur.
- De uiteindelijke bedoeling is om **alle leerlingen** kwaliteitsvol te vormen. Leerlingen zijn dan ook het hart van de vormingscirkel, zij zijn het op wie we inzetten. Zij dragen onze hoop mee: de nieuwe generatie die een meer duurzame en meer rechtvaardige wereld zal creëren.

1.3 Ruimte voor leraren(teams) en scholen

De leraar als professional, als meester in zijn vak krijgt vrijheid om samen met zijn collega's vanuit de leerplannen aan de slag te gaan. Hij kan eigen accenten leggen en differentiëren vanuit zijn passie, expertise, het pedagogisch project van de school en de beginsituatie van zijn leerlingen.

De leerplandoelen zijn noch chronologisch, noch hiërarchisch geordend. Ze laten ruimte aan het lerarenteam en de individuele leraar om te bepalen welke leerplandoelen op welk moment worden samengenomen, om didactische werkvormen te kiezen, contexten te bepalen, eigen leerlijnen op te bouwen, vakoverschrijdend te werken, flexibel om te gaan met een indicatie van onderwijstijd.

1.4 Differentiatie

Om optimale leerkansen te bieden is [differentiëren](#) van belang in alle leerlingengroepen. Leerlingen voor wie dit leerplan is bestemd, behoren immers wel tot dezelfde doelgroep, maar bevinden zich niet noodzakelijk in dezelfde beginsituatie. Zij hebben een niet te onderschatten – maar soms sterk verschillende – bagage mee vanuit de onderliggende graad, de thuissituatie en vormen van informeel leren. Het is belangrijk om zicht te krijgen op die aanwezige kennis en vaardigheden en vanuit dat gegeven, soms gedifferentieerd, verder te bouwen. Positief en planmatig omgaan met verschillen tussen leerlingen verhoogt de motivatie, het welbevinden en de leerwinst voor elke leerling.

De leerplannen bieden kansen om te differentiëren door te verdiepen en te verbreden en door de leeromgeving aan te passen. Ze nodigen ook uit om te differentiëren in evaluatie.

Differentiatie door te verdiepen en te verbreden

Sommige leerlingen denken meer conceptueel en abstract. Andere leerlingen komen vanuit een meer concrete benadering sneller tot inzichtelijk denken. Variëren in abstractie spreekt leerlingen aan op hun capaciteiten en daagt hen uit om van daaruit te groeien.

Daarnaast bieden leerplannen kansen om de complexiteit van leerinhouden aan te passen. Dat kan door een complexere situatie te schetsen, een minder ingewikkelde bewerking of handeling voor te stellen, of door meer kennis of vaardigheden aan te bieden om leerlingen uit te dagen.

De ene context kan betekenisvol zijn voor een leerlingengroep, terwijl een andere context dan weer betekenisvoller kan zijn voor een andere leerlingengroep. Leerinhouden in verschillende contexten aanbrenge biedt kansen om leerlingen aan te spreken op hun interesses en daagt hen tegelijk uit om andere interesses te verkennen en zo hun horizon te verruimen.

In 'extra' wenken bij de leerplandoelen en in beperkte mate ook via keuzeleerplandoelen bieden we je inspiratie om te differentiëren door te verdiepen en te verbreden.

Differentiatie door de leeromgeving aan te passen

Doordachte variatie in werkvormen (groepswork, individueel, auditief, visueel, actief ...) vergroot de kans dat leerdoelen worden gerealiseerd door alle leerlingen. Het helpt hen bovendien ontdekken welke manieren van leren en informatie verwerken best bij hen passen.

De ene leerling kan snel of zelfstandig werken, de andere heeft meer tijd of begeleiding nodig. Variëren in de mate van ondersteuning, gericht aanbieden van hulpmiddelen (voorbeelden, schrijfkaders, stappenplannen ...) en meer of minder tijd geven, daagt leerlingen uit op hun niveau en tempo.

Leerlingen op hun niveau en vanuit eigen interesses laten werken kan door te differentiëren in product, bijvoorbeeld door leerlingen te laten kiezen tussen opdrachten die leiden tot verschillende eindproducten.

Het samenstellen van groepen kan een effectieve manier zijn om te differentiëren. Rekening houden met verschil in leerdoelen en leerlingenkenmerken laat leerlingen toe van en met elkaar te leren.

Technologie kan al die vormen van differentiatie ondersteunen. Zo kunnen leerlingen op hun maat werken met digitale leermiddelen zoals educatieve software of online oefenprogramma's.

Differentiatie in evaluatie

Tenslotte laten de leerplannen toe te differentiëren in [evaluatie](#) en feedback. Evalueren is beoordelen om te waarderen, krachtiger te maken en te sturen.

Na de afronding van een lessenreeks of na een langere periode gaan leraren door middel van summatieve evaluatie na waar leerlingen staan. De keuze van een evaluatie- en feedbackvorm is afhankelijk van de vooropgestelde doelen.

Formatieve evaluatie is geïntegreerd in het leerproces en gaat uit van een actieve betrokkenheid van leraar en leerling. Het zet leerlingen aan het denken over hun vorderingen en laat leraren toe om tijdens het leerproces effectieve feedback te geven. Door middel van formatieve evaluatie krijgen leraren een goed zicht op het leerproces van leerlingen zodat ze het verder gericht en waar nodig kunnen bijsturen. Het is bovendien een rijke bron voor leraren om te reflecteren over de eigen onderwijspraktijk en de eigen pedagogisch-didactische aanpak bij te sturen.

1.5 Opbouw van leerplannen

Elk leerplan is opgebouwd volgens een vaste structuur. Alle onderdelen maken inherent deel uit van het leerplan. Schoolbesturen van Katholiek Onderwijs Vlaanderen die de leerplannen gebruiken, verbinden zich tot de realisatie van het gehele leerplan.

De **inleiding** licht het leerplanconcept toe en gaat dieper in op de visie op vorming, de ruimte voor leraren(teams) en scholen en de mogelijkheden tot differentiatie.

De **situering** geeft aan waarop het leerplan is gebaseerd en beschrijft de samenhang binnen de graad en met de onderliggende graad, en de plaats in de lessentabel.

In de **pedagogisch-didactische duiding** komen de inbedding in het vormingsconcept, de krachtlijnen, de opbouw, de leerlijnen, de aandachtspunten met o.m. nieuwe accenten van het leerplan aan bod.

De **leerplandoelen** zijn helder geformuleerd en geven aan wat van leerlingen wordt verwacht. Waar relevant geeft een opsomming of een afbakening (★) aan wat bij de realisatie van het leerplandoel aan bod moet komen. Ook pop-ups bevatten informatie die noodzakelijk is bij de realisatie van het leerplandoel. De leerplandoelen zijn gebaseerd op de minimumdoelen van de basisvorming, de cesuurdoelen of de doelen die leiden naar een beroepskwalificatie. Indien een leerplandoel verder gaat, vind je een '+' bij het nummer van het leerplandoel. Al die leerplandoelen zijn verplicht te realiseren. In een aantal gevallen zijn keuzedoelen opgenomen; die leerplandoelen zijn weergegeven in een grijze kleur en het nummer van het leerplandoel wordt voorafgegaan door 'K'.

De leerplandoelen zijn ingedeeld in een aantal rubrieken. Bovenaan elke rubriek vind je de relevante minimumdoelen van de basisvorming, de cesuurdoelen en/of doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties, afhankelijk van de finaliteit. Als leraar hoef je je die taal niet eigen te maken. Het volstaat dat je de leerplandoelen realiseert zoals opgenomen in het leerplan.

Waar relevant wordt de samenhang met andere leerplannen in dezelfde graad aangegeven, evenals de samenhang met de onderliggende graad.

'Duiding' bij een leerplandoel bevat een noodzakelijke toelichting bij het doel. In pedagogisch-didactische wenken vinden leraren inspiratie om met het leerplandoel aan de slag te gaan. Een rubriek 'extra' bij een leerplandoel biedt leraren inspiratie om verder te gaan dan wat het leerplandoel minimaal vraagt.

De **basisuitrusting** geeft aan welke materiële uitrusting vereist is om de leerplandoelen te kunnen realiseren.

Het **glossarium** bevat een overzicht van handelingswerkwoorden die in alle leerplannen van de graad als synoniem van elkaar worden gebruikt of meer toelichting nodig hebben.

De **concordantie** geeft aan welke leerplandoelen gerelateerd zijn aan bepaalde minimumdoelen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties.

2 Situering

2.1 Samenhang in de tweede graad

2.1.1 Samenhang binnen de studierichting binnen de studierichting Schoonmaker duaal

Het leerplan Schoonmaker is een leerplan van de specifieke vorming maar heeft een relatie met andere leerplannen van de algemene vorming:

- Leerplan Maatschappelijke vorming;
- Gemeenschappelijk funderend leerplan;
- Leerplan Nederlands;
- Leerplannen Engels en Frans;
- Leerplan Natuurwetenschappen.

2.2 Plaats in de lessentabel

Het leerplan is gebaseerd op minimumdoelen van de basisvorming en doelen die leiden naar de beroepskwalificatie Schoonmaker. Het is bestemd voor volgende studierichtingen: Schoonmaker duaal, Aanloop schoonmaker duaal* en Aanloop maatschappij en welzijn duaal* (* afhankelijk van de invulling van de schoolcomponent en de aanloopcomponent).

Het leerplan is gericht 24 uren per schooljaar.

Het geheel van de algemene en specifieke vorming in elke studierichting vind je terug op de [PRO-pagina](#) met alle vakken en leerplannen die gelden per studierichting.

3 Pedagogisch-didactische duiding

3.1 Schoonmaker en het vormingsconcept

Het leerplan Schoonmaker is ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialoogschool. In dit leerplan ligt de nadruk op de **sociale, talige en technische vorming**. De wegwijzers **duurzaamheid, gastvrijheid, kwetsbaarheid en generositeit** maken er inherent deel van uit.

Vormingscomponenten

De schoonmaak kan plaatsvinden in diverse contexten waarbij de leerling nood heeft aan **sociale vorming**. Relationele en communicatieve vaardigheden vormen een belangrijke bijdrage in het professionele contact met de klant. Daarbij wordt niet alleen aandacht besteed aan de functionele kant van de werkzaamheden. In veel situaties kan het contact met de klant ook een warme en persoonlijke dimensie krijgen die leidt tot wederzijdse voldoening.

In het verlengde daarvan is **talige vorming** onontbeerlijk. De leerling kan in contact komen met mensen van verschillende nationaliteiten. Dat kan zowel bij klanten als bij de collega's het geval zijn. De leerlingen leren zich daarbij niet alleen correct uit te drukken in het Nederlands maar ook in een andere taal. Het gaat daarbij om het groeien in de vaardigheden om talen te beheersen maar ook om de globale houding waarbij men zoekt naar mogelijkheden om zich verstaanbaar te maken.

Het schoonmaken vereist ook een ruime **technische bagage**. Het vergt technische vaardigheden om de materialen en apparatuur optimaal te gebruiken. Ook de kennis van een hele schare schoonmaakproducten en de correcte toepassing ervan behoren tot de opleiding om kwaliteitsvol schoon te maken.

Wegwijzers

Het schoonmaken biedt kansen om op een veelzijdige wijze aandacht te besteden aan de wegwijzers. **Duurzaamheid** hoeft niet enkel te verwijzen naar schoonmaakmaterialen en -producten die het milieu respecteren. Ook aan de relatie met de mensen die van de schoonmaakdienstverlening gebruik maken, kan op een langere termijn gewerkt worden. Daarbij zal veel aandacht moeten besteed worden aan de **kwetsbaarheid** van mensen wanneer ze de schoonmaker binnen laten in de eigen leefwereld en privacy binnenlaten. Deze **gastvrijheid** op een respectvolle manier benutten om een professionele dienstverlening te verrichten is een belangrijke uitdaging.

De schoonmaker zal zich ook **genereus** opstellen. De economische component maakt dat elke activiteit geregistreerd en gelimiteerd kan worden maar mag niet in de weg staan dat eenmalige hulpvragen op een systematische wijze beknót worden. De tevredenheid van de klant en de voldoening voor de schoonmaker ligt vaak in die kleine extra activiteiten besloten.

Uit die vormingscomponenten en wegwijzers zijn de krachtlijnen van het leerplan ontstaan.

3.2 Krachtlijnen

Verzorgen van een schone omgeving als onderdeel van gezond en kwaliteitsvol leven

Leven in een verzorgde en nette omgeving is een onderdeel geworden van een kwaliteitsvol leven. Daarbij kan het zowel gaan om de professionele als particuliere ruimtes waarin mensen hun dagelijkse activiteiten doorbrengen. Die propere omgeving heeft impact op de gezondheid en het welbevinden maar levert ook voordelen bij de praktische organisatie van alle werkzaamheden.

Vanuit een professioneel en warm contact kwaliteitsvol schoonmaken

Het schoonmaken gebeurt op een technisch correcte manier waarbij een belangrijk onderdeel van kwaliteit vertrekt vanuit de wensen en de behoeften van de klant. De invulling van wat netjes is heeft een objectieve parameter maar de klant moet gerespecteerd worden in de persoonlijke kijk hierop. Dan kan het gaan over prioriteiten stellen maar ook de wijze waarop de schoonmaker omgaat met de privacy en de persoonlijke bezittingen van de klant. Deze aanpak vereist sociale en talige vaardigheden die een bijkomende bijdrage kunnen leveren aan het welbevinden van mensen.

Handmatig en machinaal diverse oppervlakken efficiënt reinigen

De schoonmaker beheerst de technische vaardigheden om zowel handmatig als machinaal diverse ruimtes en een brede waaier aan materialen en oppervlaktes proper te maken. Het volstaat echter niet om technisch correct te werken. In een sector die sterk onderhevig is aan kostenefficiëntie zal de schoonmaker naast een kwaliteitsvolle afwerking ook aandacht besteden aan tempo en het realiseren van tijdsdoelstellingen.

3.3 Opbouw

Het leerplan is opgebouwd uit:

- Basisprincipes;
- Schoonmaakvaardigheden.

3.4 Leerlijnen

3.4.1 Samenhang in de tweede graad

- Leerplan Maatschappelijke vorming

Sociale en relationele vaardigheden om respectvol om te gaan met individuen worden verder ontwikkeld in functie van gastvrij omgaan met collega's en leidinggevend en op de werkplek. Het contact kent niet alleen een functionele invulling maar is persoonsgericht en kan voor de klant een grote meerwaarde betekenen.

- Gemeenschappelijk funderend leerplan

De leerlingen kunnen via hun werkplek in de persoonlijke (werk)ruimte van een diverse, soms kwetsbare, groep mensen terecht komen. Dat vergt van hen een sociale opstelling die deels functioneel is maar ook getuigt van een integere en betrouwbare ingesteldheid.

- Leerplan Nederlands

In het vak Nederlands ontwikkelen de leerlingen communicatieve vaardigheden die toegepast en gespecificeerd worden in studierichting Schoonmaker duaal na overleg met de vakleraar Nederlands. Het gebruik van correct vakjargon eigen aan deze richting kan een meerwaarde zijn om de maatschappelijke status van het beroep te verbeteren.

- Leerplannen Engels en Frans

Gezien de leerling zowel bij klanten als in het team anderstaligen kan ontmoeten, is het aangewezen dat er ook basiscommunicatie in een andere taal mogelijk is.

- Leerplan Natuurwetenschappen

Vooraf bij het gebruik van onderhoudsproducten, de werking ervan en de mogelijke risico's op gezondheid en omgeving kan een link gelegd worden met Natuurwetenschappen. Het gebruik van technische systemen voor verbetering van hygiëne (zoals schoonmaakproducten, riolering ...) hebben een gigantische invloed (gehad) op de menselijke gezondheid. Onderzoek naar minder milieubelastende reinigingsproducten en de invloed ervan op de mens (allergieën e.d.) blijft nog steeds bijzonder actueel.

3.4.2 Samenhang met de derde graad

Bij het beëindigen van de tweede graad Schoonmaker kunnen de leerlingen doorstromen naar de studierichting Assistentie in wonen, zorg en welzijn (III-AWZ-a). In deze studierichting realiseren de leerlingen drie beroepskwalificaties waarin competenties aan bod komen die verwant zijn aan de leerplandoelen in Schoonmaker. Het gaat daarbij overwegend over de schoonmaakvaardigheden maar de leerlingen zien ook verschillende elementen uit de basisprincipes terug komen. De leerlingen verwerven in Assistentie in wonen, zorg en welzijn ook logistieke en huishoudelijke competenties. De contexten waarin dit gebeurt kunnen zeer uiteenlopend zijn.

3.5 Aandachtspunten

Oriëntering van het leerplan

- Dit leerplan is opgemaakt voor een duale opleiding. Dat betekent dat de leerplandoelen in nauwe samenwerking met de mentor op de leerwerkplek moeten worden gerealiseerd. Dat gebeurt onder meer via een opleidingsplan. Het is een communicatiemiddel om duidelijke afspraken te maken over

de inhoud, de taakverdeling en planning van de opleiding en wordt op maat van de beginsituatie van de leerling uitgewerkt.

- De leerlingen zullen een groot deel van hun te bereiken competenties oefenen en realiseren op de werkplek maar ook op school kan er gezocht worden naar mogelijkheden om de noodzakelijke doelen te bereiken. Daarbij kan je beter uiterst zorgzaam omgaan met het systematisch inschakelen van deze leerlingen in schoonmaakopdrachten in de school. Er kunnen zich uitstekende leersituaties voordoen maar het gaat hier om jonge mensen die zoals de andere leerlingen naar hun scholen komen om te leren. Men kan beter preventief aandacht besteden aan de gevoeligheden als je hen laat deelnemen aan het schoonmaken van ruimtes die andere leerlingen gebruiken. Dat wil niet zeggen dat zij geen prominente rol kunnen spelen in de positieve zichtbaarheid van het beroep. Er is kans dat zij willen meewerken aan momenten waarop de betrokken personeelsleden in de schijnwerpers worden geplaatst of een voortrekkersrol willen nemen om orde en netheid mee op te nemen. Je kan dit een gelijk(w)aardige plaats geven als leerlingen die voedingsproducten bereiden of decoratieve bijdragen in de school leveren.

Status

- Die status van het beroep verdient blijvende aandacht tijdens de hele opleiding. Alhoewel de nood aan kwaliteitsvolle schoonmakers bijzonder groot is, worstelen de beoefenaars vaak met een laag zelfbeeld of dichten ze zichzelf geen hoge maatschappelijke waarde toe. In het aanleren van de verschillende competenties kan ruimte besteed worden aan een positief zelfwaardegevoel door o.m. voldoende structureel contact met eindgebruikers te organiseren. In de respons van de particuliere of professionele eindgebruiker liggen veel kansen voor de schoonmaker om met een grotere voldoening naar het eigen takenpakket te kijken. Dat vraagt een bewuste inspanning, een terugkerende dag van de poets volstaat daarbij niet.

Tewerkstelling

- In het leerplan wordt onderscheid gemaakt tussen schoonmaken bij particulieren en industriële schoonmaak maar het vormen geen afzonderlijke onderdelen. Leerlingen zullen in beide omgevingen aan het werk kunnen en dus ook vaardigheden verwerven die in diverse contexten inzetbaar zijn. Toch kan je in de opbouw van het leerplan beter kiezen om eerst de competenties in een industriële context aan te leren om dan te evolueren naar de meer complexe en zeer individuele particuliere schoonmaak. Tijdens hun opleiding Schoonmaker zullen zij niet aan het werk kunnen in een dienstenchequebedrijf en dus niet in de particuliere schoonmaak terecht komen. Dat betekent niet dat zij enkel in het bedrijfsleven een werkplek kunnen zoeken. Ook ziekenhuizen, woon- en zorgcentra of andere scholen kunnen veel kansen bieden om de opleiding aan te vatten.
- De leerplandoelen zijn ondergebracht in twee rubrieken maar de bedoeling is om die geïntegreerd aan te bieden. Bij verschillende doelen worden suggesties gedaan om samenhang te realiseren.

3.6 Leerplanpagina

Wil je als gebruiker van dit leerplan op de hoogte blijven van inspirerend materiaal, achtergrond, professionalisering en lerarennetwerken, surf dan naar de [leerplanpagina](#).

4 Leerplandoelen

4.1 Basisprincipes

Minimumdoelen, specifieke minimumdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 1 De leerlingen handelen hygiënisch met het oog op preventie van (beroeps)ziekten en tevredenheid van de klant.

Wenk: Je kan de leerlingen hygiënisch en ordelijk leren omgaan met de werkomgeving. Alhoewel het er vaak mee samenvalt, staat het los van de basisprincipes van het schoonmaken op zich. Het gaat om een algemene houding wat hygiëne betreft.

Wenk: Je kan het belang van persoonlijke hygiëne en een verzorgd voorkomen bij het uitvoeren van de werkzaamheden onderstrepen.. Je kan leerlingen de aandachtspunten in het schoolreglement laten vergelijken met de eisen in een professionele context. Je besteedt best aandacht aan het belang van handhygiëne, het dragen van gepaste (beschermings)kledij en schoeisel zoals veiligheidsschoenen. Je kan de leerlingen ook laten ontdekken welke verschillen er tussen de verschillende schoonmaakbedrijven op dit terrein bestaan.

Wenk: Je kan leerlingen algemene hygiëneregels bijbrengen met een onderscheid tussen [schoonmaken](#), [ontsmetten](#) en [steriliseren](#).

Wenk: Je kan leerlingen laten kennis maken met richtlijnen of adviezen en protocollen die o.m. de sectororganisatie voorschrijft ter preventie van allergieën of beroepsziekten.

Wenk: Je kan leerlingen actuele en vakspecifieke bronnen en richtlijnen laten ontdekken en leren hoe ze te gebruiken.

Wenk: Je kan wijzen op het belang van hygiëne en orde in een bredere context . Daarbij komen het effect van hygiëne en een schone omgeving op gezondheid en welbevinden aan bod. Je kan dat aspect behandelen vanuit de privésfeer en de omstandigheden waarin mensen tewerkgesteld zijn. Dit kan je koppelen aan het maatschappelijke belang van de schoonmaker waarbij je het functionele karakter van het beroep verruimt tot de impact op welzijn.

Wenk: Je kan het effect op welzijn illustreren door leerlingen te laten kennis maken met specifieke vormen van opruimen, orde of schoonmaak zoals Osouji, Konmari ... Daarbij kan je vooral benadrukken dat schoonmaken vaak verder gaat dan een functionele invulling.

Wenk: Je kan dit doel aanreiken in samenhang met veiligheid (LPD 2) en ergonomie (LPD

3).

LPD 2 De leerlingen handelen veilig.

★ Beschermingsmiddelen

Wenk: Je kan aandacht besteden aan (veiligheids)voorschriften, procedures en afspraken m.b.t. (persoonlijke en collectieve) beschermingsmiddelen, schoonmaakproducten en apparaten.

Wenk: Je kan leerlingen laten kennis maken met alle facetten van een veilige werkomgeving. Daarbij komt de infrastructuur aan bod maar ook de elektrische apparaten, de te gebruiken schoonmaakproducten en de collectieve beschermingsmiddelen (CBM).

Wenk: Leerlingen maken, om gezondheidsrisico's voor zichzelf te beperken, gebruik van aangepaste persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM) zoals gepaste handschoenen, mondkapje en beschermbril en dit als de handeling dit vereist.

Wenk: In het verlengde daarvan leren de leerlingen veiligheidssymbolen op elektrische apparaten lezen en begrijpen.

Wenk: Op dezelfde wijze kan je het etiket van schoonmaak- en onderhoudsproducten met de leerlingen bestuderen. In dat verband kunnen ook de stockageregels behandeld worden in samenhang met LPD 10. De leerlingen zullen bij de voorbereiding van elke opdracht nagaan welke veiligheidsaspecten belangrijk zijn. Zo kan je een aantal specifieke items die veelvuldig voorkomen naar voor schuiven. Hou daarbij rekening met de aanwezige personen en het afschermen van de werkplek zodat ongevallen met gladde en natte vloeren, emmers, ladders ... worden vermeden. Ook de eigen veiligheid kan daarbij aan bod komen zoals vochtige handen bij het gebruik van elektrische toestellen.

Wenk: Je kan leerlingen actuele en vakspecifieke bronnen en richtlijnen laten ontdekken en leren hoe ze te gebruiken.

Wenk: Je kan dit doel aanbieden in samenhang met hygiëne (LPD 1) en ergonomie (LPD 3).

LPD 3 De leerlingen handelen ergonomisch rekening houdend met (eigen) comfort en welbevinden.

Wenk: Je kan aandacht besteden aan het belang van een goede basishouding, wijze van heffen, oprapen, tillen, ergonomisch schoonmaken (wringen van een doek of dweil).

Wenk: In functie van preventie kan je enkele anatomische aspecten van lichaamsdelen die risicovol kunnen belast worden (zoals rug, handen...) bespreken met de leerlingen.

Wenk: Je kan het accent blijven leggen op het preventieve karakter van de ergonomische principes en dit toespitsen op de schoonmaaksector.

Wenk: Veel plaatsen op school of thuis lenen zich ertoe om na te gaan in welke mate de ergonomie wordt gerespecteerd.

Wenk: Je kan in samenhang met de technische uitvoeringen systematisch de eigen lichaamshouding laten bespreken. Ook bij de schoonmaakmaterialen die gebruikt worden kan de ergonomische functie besproken worden.

Wenk: Je kan met leerlingen op zoek gaan naar het effect van ergonomisch werken op o.m. ziekte en de gevolgen ervan. Je kan de motivatie van leerlingen verhogen door gezondheidseffecten te bestuderen. Hierbij is het belangrijk ook de financiële implicaties voldoende te duiden.

Wenk: Je kan de leerlingen stimuleren elkaar te wijzen op een foute houding of werkwijze.

LPD 4 De leerlingen handelen economisch en duurzaam.

Wenk: Je kan leerlingen laten kennis maken met prijzen van gebruikte producten en/of de vergoeding die voor het geleverde werk betaald wordt. Je kan de leerlingen alert maken voor de impact van beïnvloeding door reclame.

Wenk: Je kan leerlingen op de milieu-impact van het gebruik van enkele schoonmaakproducten laten onderzoeken. Daarbij zoeken ze naar alternatieven waarbij de voor- en de nadelen worden afgewogen en in het juiste perspectief worden geplaatst.

Wenk: Er wordt aandacht besteed aan het gebruik van energiebronnen via nutsvoorzieningen (water, elektriciteit ...) en het verbruik van diverse apparaten.

Wenk: Je kan leerlingen wijzen op het belang van een duurzame houding en de rol die economie en milieu daarin spelen. Ze ontdekken de betekenis van biologische en faire tradelabels en gaan op zoek naar toepassingen in het thuis- en schoolmilieu.

Wenk: Je kan leerlingen laten ervaren dat de inspanningen om duurzaam te handelen niet in alle situaties beperkend is of de keuzevrijheid belemmert.

LPD 5 De leerlingen handelen methodisch bij het voorbereiden, plannen, uitvoeren en evalueren van een schoonmaakopdracht.

Wenk: Je kan leerlingen een stappenplan aanreiken om een schoonmaakopdracht vlot te laten verlopen. Besteed daarbij vooral aandacht aan de structuur, het tempo, de efficiëntie en de logica die in het geheel zit alsook op de juiste plaats terugzetten na de schoonmaak. Ook de economische component van het plan kan daaraan gekoppeld worden. Het stappenplan kan verschillend zijn naargelang de opdracht en/of context maar de methodiek is dezelfde.

Wenk: Je kan leerlingen de transfer naar de werkplek laten maken en leren het stappenplan van de werkplek toepassen. Ze evalueren welke plannen het meest doeltreffende zijn en een goede schoonmaakorganisatie bewerkstelligen.

Wenk: Leerlingen kiezen de juiste route om tot bij een klant te komen, selecteren de benodigdheden selecteren en nemen en kennen hun opdracht voor ze aan de uitvoering beginnen. Daarbij houden ze ook rekening met knelpunten die de planning kunnen doorkruisen.

Wenk: Je kan leerlingen laten kennis maken met de schoonmaakroutes in een huis of onderneming en de noodzaak om overall even frequent te reinigen. Dat aspect geeft mee richting aan het stappenplan dat ze hanteren. Daarbij komen de

verschillende principes (van schoon naar vuil, van boven naar onder, werken naar de deur toe ... aan bod).

Wenk: Je kan dit leerplandoel realiseren in samenhang met LPD 9 (verzamelen van informatie over de opdracht).

LPD 6 De leerlingen werken in teamverband.

Wenk: Je kan sociale en communicatieve vaardigheden die werden ingeoeffend of aangeleerd (LPD 7) hier verder concretiseren en gebruiken bij het werken in teamverband, groepswork, verschillende rollen opnemen ...

Wenk: Je kan leerlingen laten kennis maken met groepen, rollen en posities. Zij leren overleggen in functie van hun werkzaamheden en kunnen bij het verdelen van taken rekening houden met elkaars mogelijkheden. De taakverdeling gebeurt efficiënt en eerlijk.

Wenk: Je kan leerlingen laten kennis maken met afspraken en procedures die in een organisatie gelden. Ook de afspraken die in de school gelden en die deels kunnen afwijken van wat voorzien is in ondernemingen of een thuissituatie kunnen aan bod komen. Je kan verschillen tussen afspraken op school en afspraken in een professionele context laten verkennen.

Wenk: Er wordt aandacht besteed aan veiligheid in de groep en de kans op leren door fouten te maken. Het belang van een flexibele opstelling om met wisselende uren of een brede waaier van collega's om te gaan, kan daarbij benadrukt worden. Op die manier kan je werken aan een gunstig werk- en leerklimaat.

Wenk: Je kan leerlingen laten reflecteren over wat er nodig is om bij de voorbereiding en de uitvoering van de werkzaamheden als individu of als team bij te leren.

LPD 7 De leerlingen passen sociale en communicatieve vaardigheden toe in functie van een respectvolle omgang met klanten, collega's, leidinggevenden en externen.

Wenk: Je kan leerlingen aanleren respectvol (beleefd zijn, begroeten, omgang met huisdieren ...) en constructief om te gaan met individuen en groepen in een diverse samenleving, ook in conflictsituaties en dat binnen de concrete situatie van het vakgebied. Hierbij leren ze actief luisteren, creatief denken en gedachten uiten. De leerlingen leren meerdere perspectieven innemen, gemeenschappelijke afspraken maken en reflecteren over hun omgang met elkaar. De leerlingen leren bij een gebeurtenis feedback geven over hun eigen gedrag en dat van anderen.

Wenk: Je kan leerlingen laten kennis maken met de deontologische code van de organisatie of sector en de concretisering ervan . Daarbij zal de discrete opstelling voor de uiteenlopende situaties die men zowel in het thuis- als werkmilieu kan waarnemen, aandacht krijgen.

Wenk: In functie van een efficiënte aanpak van schoonmaakopdrachten vragen de leerlingen tijdig hulp als er iets niet duidelijk is en een taak niet alleen kunnen afwerken. Ze reageren op een gepaste manier bij extra (tussentijdse) opdrachten en melden tijdig problemen aan schoonmaakmaterialen.

Wenk: Je kan leerlingen sociale en communicatieve vaardigheden aanleren volgens de principes van klantvriendelijkheid. Je kan deze toepassen in verschillende

contexten (begroeten, informeren en afscheid nemen). Denk daarbij ook aan discreet omgaan met informatie en respect voor privacy. Je kan vaardigheden laten inoefenen waarbij ook deze principes aan bod komen.

Wenk: Je kan leerlingen bijbrengen dat functionele contacten voor de klant een bron van persoonlijk contact kunnen zijn. De schoonmaker kan op die manier een rol spelen in het welbevinden van de klant. De leerlingen zoeken een gepast evenwicht tussen aandacht en persoonlijk contact met de klant en het efficiënt uitvoeren van opdrachten vanuit commercieel oogpunt.

Wenk: Je kan het accent leggen op actief luisteren dat via simulatie wordt ingeoefend. Ook de dagelijkse onderlinge communicatie kan natuurlijk dienstdoen om deze competentie te verwerven.

Wenk: Je kan leerlingen communicatieve vaardigheden leren toepassen in gelegenhedsgesprekken (informeel) en professionele gesprekken (formeel). Het accent van dit leerplandoel ligt op informeren naar de wensen van de klant of het bezorgen van informatie. Ook het informeren van de leidinggevende over onregelmatigheden of beschadigingen kan hier worden geoefend. Daarbij kan je op zoek gaan naar realistische situaties zoals het informeren over een schadegeval aan een klant of leidinggevende, het verwittigen als de leerlingen later komt ...

Wenk: Leerlingen kennen de impact van hun communicatie met oog voor diversiteit. Via simulatie kan je leerlingen daarvoor aandacht leren hebben voor . Zo kan je leerlingen zowel confronteren met een hardhorige oude dame (diversiteit in leeftijd) als met een allochtone man die nog niet zo lang in het land is en de taal onvoldoende beheerst (diversiteit in nationaliteit). Complexe persoonlijke gesprekken moeten hier geen plaats krijgen.

Wenk: Verbale en non-verbale elementen kan je aanbrengen in gesimuleerde contexten. Lichaamstaal zegt veel over de interesse in de ander en heeft een impact op het vertrouwen in de technische vaardigheden.

Wenk: De leerlingen communiceren in een fysieke situatie maar ook telefonisch.

Wenk: Je kan in eenvoudige opdrachten stilstaan bij het geven van efficiënte en correcte informatie waarbij ook luistervaardigheden in de verf gezet worden. Het kan noodzakelijk zijn om vage wensen van de betrokken personen te bevragen om een beter beeld te krijgen van wat men juist verlangt.

Wenk: Je kan leerlingen stimuleren om positief, correct en creatief Nederlands te gebruiken. Zij kunnen nagaan wel vakjargon eigen is aan de sector en investeren ook in aangename formele communicatie die professioneel overkomt maar de klant een positief gevoel geeft.

Wenk: Je kan in samenhang met de vakken Frans of Engels ook communicatie in een andere taal stimuleren. Het accent kan liggen op korte conversaties om zich later bij anderstalige klanten voldoende te kunnen uitdrukken zodat de werkzaamheden vlot kunnen verlopen. Je kan vooral inzetten op functionele communicatie.

LPD 8 De leerlingen vervullen de administratieve formaliteiten gekoppeld aan een schoonmaakopdracht en aan de tewerkstelling.

Wenk: Je kan met de leerlingen gangbare administratieve handelingen uit de sector

bespreken: aftekenen van blad wanneer werkzaamheden vervuld werden, controledocumenten, bestellingen plaatsen, werking dienstencheques, voorraadtekorten signaleren ...

Wenk: De administratie rond de eigen tewerkstelling kan hierbij ook aan bod komen.

Wenk: Je kan aandacht besteden aan het belang van deze administratie en niet enkel blijven staan bij het functionele karakter van deze taak.

4.2 Schoonmaakvaardigheden

Minimumdoelen, specifieke minimumdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 9 De leerlingen verzamelen informatie over de schoonmaakopdracht en de wensen van de klant.

Wenk: Je kan de leerlingen laten vertrekken vanuit de frequentie van taken die de klant voor ogen heeft: wekelijks, maandelijks, aantal uren ... Daarbij kan de klant prioriteiten leggen waarbij de leerlingen rekening houden met bijkomende vragen bovenop de bestaande planning.

Wenk: Het starten van een opdracht vooronderstelt een vlotte oriëntering: de graad van bevuilding, eigenschappen van de oppervlakken, keuze schoonmaakmaterialen zoals materiaalwagen, stofzuiger, waterzuiger, schrobmachine, wasmachine, droogkast ... (samenhang LPD 11) en schoonmaakproducten (samenhang LPD 10). Je kan daarbij gebruik maken van de [Sinnercirkel](#).

Wenk: Je kan het verschil toelichten tussen de wensen van een particuliere klant en de eisen die o.m. bedrijven in een industriële setting stellen.

Wenk: Je kan de aandacht vestigen op verschillende onderdelen van een opdracht zoals vloer- en interieuronderhoud, sanitair onderhoud, textielreiniging en specifiek onderhoud zoals ruiten wassen.

LPD 10 De leerlingen gebruiken schoonmaak- en ontsmettingsproducten met inbegrip van de samenstelling, werking, effecten en risico's.

Wenk: Je kan de te gebruiken schoonmaakproducten onderverdelen in groepen vanuit het gebruik of de materialen waarvoor ze moeten dienen.

Wenk: Je kan leerlingen de werking en het effect van het schoonmaakproduct aanleren me het oog op zelfstandig keuzes maken wanneer ze voor een opdracht staan. Daarbij kan je ze laten kennis maken met de soorten vuil die er bestaan zoals vet, kalk, stof ... en de indeling van deze soorten (losliggend of licht aangehecht, organisch of anorganisch ...).

Wenk: De leerlingen leren dat water een verschil in hardheid heeft en wat het belang van de temperatuur is. Je kan ze ook laten kennis maken met de chemische samenstelling in functie van eigenschappen van de te reinigen oppervlakken (zuur, base, pH ...).

Wenk: De leerlingen ontdekken de risico's van schoonmaakproducten aan de hand van diverse gevaarsymbolen. Daarbij komen niet enkel de gevolgen op korte termijn

aan bod. Ook langdurige blootstelling en de impact daarvan krijgen de nodige aandacht. In bepaalde situaties kan ook de wijze van stockage belangrijk zijn.

Wenk: De leerlingen kennen het juiste gebruik en toepassing van de schoonmaakproducten (LPD 5). Je kan aandacht besteden aan de hoeveelheid die men van een schoonmaakproduct moet gebruiken (dosering) om een correct resultaat te bereiken.

Wenk: Je kan leerlingen laten inzien dat schoonmaakproducten en/of dosering verschillend kunnen reageren met de afwerkingslaag van materialen en deze ook kunnen aantasten waardoor het reinigingseffect teniet wordt gedaan.

Wenk: Bij dit doel staat het toepassen van technische vaardigheden voorop, waarbij productkennis in functie daarvan wordt beoogd. Je kan dit hierbij ook trends en evoluties schetsen.

Wenk: Je kan de leerlingen laten kennis maken met merkproducten maar ook laten opzoeken welke alternatieven er zijn zoals het gebruik van azijn i.p.v. ontkalkende producten. Daarbij stellen ze zich kritisch op als het gaat om de werkzaamheid maar wegen ze ook ecologische en economische argumenten af.

Wenk: Je kan de leerlingen laten ervaren hoe objectief gezien bepaalde schoonmaakproducten beter zijn dan andere maar dat de wens van de klant nog steeds voorrang krijgt in de definitieve besluitvorming.

LPD 11 De leerlingen gebruiken de passende schoonmaakmaterialen rekening houdend met de werking en risico's.

Wenk: Je kan de leerlingen laten kennis maken met een brede waaier aan schoonmaakmaterialen die in de schoonmaaksector worden gehanteerd. Eventueel kan je daarbij uitgaan van wat overwegend van toepassing is in de particuliere dan wel de industriële sector.

Wenk: De leerlingen ontdekken de kleurcodes van de reinigingsdoeken. Zij kunnen dit bespreekbaar maken zonder dit bij de klanten op te dringen en hebben respect voor het eigen systeem dat de klant voorstelt (LPD 7).

Wenk: De leerlingen kunnen een technische fiche bestuderen en het correcte gebruik van het schoonmaakmateriaal daaruit afleiden. Indien nodig, zoeken ze bijkomende informatie op of vragen ze ernaar.

Wenk: Je kan leerlingen prijzen laten opzoeken van schoonmaakmaterialen in functie van duurzame keuzes.

Wenk: Je kan leerlingen naast het correcte gebruik ook de risico's die het gebruik van de schoonmaakmaterialen met zich meebrengen laten onderzoeken met oog voor veiligheid (LPD 2) en ergonomie (LPD 3).

LPD 12 De leerlingen maken volgens de geldende richtlijnen oppervlakken, ruimtes en uitrusting handmatig en machinaal schoon.

Wenk: De leerlingen krijgen een gevarieerd aanbod van ruimtes, waaronder ook keukens, met verschillende inhouds die kans geven om de schoonmaakprincipes toe te passen (verschillende soorten vloeren, ramen, spiegels, tapijten ...).

Wenk: De leerlingen maken kennis met verschillende materialen die zij zullen reinigen. Daarbij kan je denken aan natuurlijke grondstoffen zoals natuursteen, keramiek, hout, beton, linoleum, roestvrij staal, leder... en kunststoffen zoals vinyl, laminaat, plastic, epoxy, composietmateriaal, metaallegeringen (bv. chroom, messing...). Leerlingen weten welke onderhoudstechniek en -product te gebruiken voor specifieke oppervlakken en materialen omdat dit de keuze voor de te gebruiken onderhoudstechniek en schoonmaakproduct kan beïnvloeden (geverfd, gevernist, geglazuurd, gelakt, geboend ...).

Wenk: Je kan hen een keuze laten maken voor schoonmaakproducten (LPD 10) en -materialen (LPD 11) op basis van wat zij zullen reinigen. Ook de samenhang met het soort vuil kan hier opnieuw aan bod komen.

Wenk: Je kan leerlingen de basistechnieken voor elk te reinigen oppervlak bijbrengen zonder de oppervlakken te beschadigen met krassen e.d. met oog voor veiligheidsvoorschriften (LPD 2) en ergonomie (LPD 3).

Wenk: Je kan leerlingen, o.m. vanuit commercieel oogpunt, wijzen op tempo en efficiëntie.

LPD 13 De leerlingen maken volgens de geldende richtlijnen toiletten en keukens handmatig en machinaal schoon en vullen recipiënten aan.

Wenk: Je laat leerlingen kennismaken met de verschillende materialen die frequent voorkomen in sanitaire ruimtes zoals sanitair porselein, geglazuurd keramiek, kunststof wanden/douchescreens, glas en spiegelglas, geëmailleerd plaatstaal en acryl (bad, douche...), metaal (kranen, handvaten, ...). Je laat hen ook kennis maken met trends zoals inloopdouches, wastafels in natuursteen, toiletten in roestvrij staal ...

Wenk: Je kan leerlingen een keuze laten maken voor schoonmaakproducten (LPD 10) en -materialen (LPD 11) op basis van wat zij zullen reinigen. Ook de samenhang met het soort vuil en moeilijk bereikbare plaatsen (zoals voegen, afvoer en ventilatie, verlichting ...) kan hier opnieuw aan bod komen.

Wenk: Je kan leerlingen de basistechnieken voor elk te reinigen oppervlak bijbrengen met oog voor veiligheidsvoorschriften (LPD 2) en ergonomie (LPD 3).

Wenk: Je kan leerlingen wijzen op tempo en efficiëntie als onderdeel van een commerciële werking.

LPD 14 De leerlingen verwijderen ongevaarlijk huishoudelijk en industrieel afval en sorteren de vuilnisbakken of containers.

Wenk: Je kan de leerlingen de vuilnisbakken laten ledigen en reinigen.

Wenk: Je kan de sorteeregels met de leerlingen doornemen en hen de verschillen laten ontdekken tussen particuliere en industriële settings maar ook het onderscheid tussen de richtlijnen per regio. De leerlingen maken ook kennis met de zakken of recipiënten die gebruikt worden maar zijn in staat zich aan te passen aan de werkwijze van de klant.

Wenk: Je kan dit leerplandoel realiseren in samenhang met LPD 1 (hygiëne) en LPD 2 (veiligheid).

Wenk: Je kan leerlingen wijzen op het aspect duurzaamheid om de bewustwording rond het gebruik van water en schoonmaakproducten te vergroten. Opnieuw kan de klant hierbij een specifieke visie hebben waarvoor respect moet worden opgebracht.

LPD 15 De leerlingen voeren het was- en droogproces van textiel machinaal uit en bergen het op, conform de opdracht.

Wenk: Je kan leerlingen confronteren met de vraag wanneer een kledingstuk of textiel vuil is en gereinigd moeten worden. Daarbij kan samenhang gezocht worden met de ecologische gevolgen (LPD 4). Je kan je in de context van schoonmaker toespitsen op de werkkleding, te reinigen materialen, op textiel gebruikt in het interieur zoals bedtextiel, tapijten, gordijnen ...

Wenk: Je kan leerlingen laten kennismaken met etiketten op textiel om de instructies voor het reinigen te leren kennen. De verschillende vezels en stoffen kunnen daarbij benoemd worden.

Wenk: Je kan leerlingen wasgoed laten sorteren en ze wijzen op het belang hiervan, zo kan linnen beschadigd raken door een foute programmeerkeuze bij de wasmachine of het onterecht drogen in een droogkast.

Wenk: Je kan leerlingen de gepaste reinigingstechnieken laten toepassen zoals het correcte gebruik van een wasmachine en de diverse programma's die daarvoor noodzakelijk zijn.

Wenk: Je kan leerlingen wasgoed laten drogen op verschillende manieren (volgens onderhoudsetiket) om het nadien correct op te bergen.

Wenk: Het reinigingsproces (temperatuur, duur ...) kan je via het proces van de Sinnercirkel met de leerlingen doornemen.

LPD 16 De leerlingen volgen de voorraad op, stellen tekorten vast en maken bestellingen bij de leidinggevende.

Wenk: Je kan de leerlingen laten kennismaken met alle voorraden die er zijn en hen deze correct laten aanvullen. Daarbij komen o.m. toiletpapier, sprays, schoonmaakwagens ... aan bod. Om vertrouwd te geraken met het bedrijfseigen bestelsysteem kan je hen de bestelling van de producten die moeten aangevuld worden bij de leidinggevende laten verrichten.

Wenk: Opnieuw kan je het onderscheid tussen de gewoonten bij een particulier en de regels bij o.m. een bedrijf, ziekenhuis of school aan bod laten komen.

LPD 17 De leerlingen reinigen en onderhouden het schoonmaakmateriaal.

Wenk: Je kan de leerlingen de correcte reiniging van een brede waaier aan materialen aanleren met aandacht voor de gevolgen als dat niet gebeurt (slijtage, geurhinder ...). Daarbij kan het belang van de systematiek benadrukt worden zodat het een onderdeel wordt van het schoonmaakproces.

Wenk: Je kan onder de aandacht brengen dat het reinigen of onderhouden van schoonmaakmateriaal een taak van de klant dan wel van de schoonmaker is en

hoe deze in het team aan bod kan komen.

4.3 Integratie van wetenschappen, technologie en wiskunde

Minimumdoelen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 18 De leerlingen ontwerpen een oplossing voor een probleem of een uitdaging in de context van de schoonmaak door wetenschappen, technologie of wiskunde geïntegreerd aan te wenden.

Wenk: Dit leerplandoel kan je op een projectmatige manier realiseren. Het kan gaan om een probleem of uitdaging die kleinschalig is en aansluit bij de leefwereld van de leerlingen.

Wenk: Het is aangewezen om te vertrekken van een specifieke situatie. Leerlingen zetten kennis en vaardigheden in door creatief denken: ze bedenken mogelijke oplossingen, wegen ze tegenover elkaar af en maken keuzes. Stappenplannen kunnen dat proces ondersteunen. Een probleemoplossend proces verloopt systematisch, maar kan je niet voorstellen als een vast ritueel of recept.

Wenk: Je kan een informatierijke omgeving voorzien waarin leerlingen vlot inspiratie kunnen verzamelen. Het is waardevol om ook tussentijdse resultaten te bespreken. Leerlingen kunnen ook feedback aan elkaar geven.

Wenk: Goed gekozen problemen of uitdagingen kunnen spontaan aanleiding geven tot integratie van meerdere domeinen of disciplines. Voorbeelden van problemen en uitdagingen waarvoor een relatief eenvoudige (model)oplossing kan worden ontwikkeld:

- Het berekenen van de correcte hoeveelheid schoonmaakproduct;
- Nagaan welke producten niet samen mogen gebruikt worden en wat de wetenschappelijke verklaring daarvoor is.

Wenk: Je kan aandacht besteden aan keuzes die leerlingen maakten bij het ontwerpen van een oplossing. Leerlingen kunnen die beargumenteren en hun denkproces illustreren: door foto's te nemen van deeloplossingen; documentatie te verzamelen; tekeningen, schema's, eenvoudige berekeningen te maken; een proefmodel samen te stellen ...

Wenk: De leerlingen ontwerpen een oplossing, maar hoeven die oplossing niet effectief te realiseren. De oplossing kan verschillende vormen aannemen en moet worden getest of geëvalueerd: een nieuwe of aangepaste werkwijze, een interventie, een technisch systeem (product, apparaat ...).

5 Lexicon

Ontsmetten

Het inactiveren of reduceren van schadelijke micro-organismen op oppervlakken tot een aanvaardbaar niveau, zodat er geen besmettingsgevaar is. Ontsmettingsmiddelen zijn stoffen die in staat zijn micro-organismen te reduceren tot een aanvaardbaar peil. Ontsmetting van oppervlakken en instrumenten kan zowel thermisch (hete luchtsterilisator) als chemisch (ontsmettingsalcohol, ethanol). Wanneer de leerling

zich verwondt tijdens de werkzaamheden, wordt de verwonding schoongespoeld met een erkend ontsmettingsmiddel.

Schoonmaken

Is het verwijderen van zichtbaar vuil en onzichtbaar organisch materiaal om te voorkomen dat micro-organismen zich kunnen handhaven, vermeerderen en verspreiden.

Sinnercirkel

De Sinnercirkel beschrijft 4 factoren, temperatuur, actie, chemie en tijd (T.A.C.T.), die van invloed zijn op het succes van een reiniging. Een goed gebalanceerde Sinnercirkel biedt de beste was- of reinigingsresultaten.

Steriliseren

Hierbij worden alle micro-organismen op of in een voorwerp gedood of geneutraliseerd (kiemvrij gemaakt). Steriliseren kan via verhitting met een hete luchtsterilisator voor de sterilisatie van metalen instrumenten en glas of verhitten met stoom (onder druk) met een autoclaaf voor de sterilisatie van instrumenten, glazen voorwerpen of bepaalde kunststoffen en doeken.

6 Basisuitrusting

Basisuitrusting verwijst naar de infrastructuur en het (didactisch) materiaal die beschikbaar moeten zijn voor de realisatie van de leerplandoelen.

Om de leerplandoelen te realiseren dient de school minimaal de hierna beschreven infrastructuur en materiële en didactische uitrusting ter beschikking te stellen die beantwoordt aan de reglementaire eisen op het vlak van veiligheid, gezondheid, hygiëne, ergonomie en milieu. Specifieke benodigde infrastructuur of uitrusting hoeft niet noodzakelijk beschikbaar te zijn op de school. Beschikbaarheid op de werkplek of een andere externe locatie kan volstaan. We adviseren de school om de grootte van de klasgroep en de beschikbare infrastructuur en uitrusting op elkaar af te stemmen.

6.1 Infrastructuur

Een leslokaal

- dat qua grootte, akoestiek en inrichting geschikt is om communicatieve werkvormen te organiseren;
- met een (draagbare) computer waarop de nodige software en audiovisueel materiaal kwaliteitsvol werkt en die met internet verbonden is;
- met de mogelijkheid om (bewegend beeld) kwaliteitsvol te projecteren;
- met de mogelijkheid om geluid kwaliteitsvol weer te geven;
- met de mogelijkheid om draadloos internet te raadplegen met een aanvaardbare snelheid.

Toegang tot (mobile) devices voor leerlingen.

Een gevarieerd aanbod van ruimtes die leerlingen kunnen schoonmaken zoals kantooruimte met ICT-voorzieningen, keuken (zowel in particuliere context als in een bedrijfsomgeving), verbruiksruimtes zoals cafetaria, gangen, sanitaire ruimtes zoals badkamer en toilet, sanitaire voorzieningen in diverse omgevingen zoals kantoren of scholen, woonruimtes met inbegrip van living, slaapkamer en bureau, leefruimte in voorzieningen.

Een gevarieerd aanbod aan oppervlakken die de leerling kan schoonmaken zoals vloeren, wanden met inbegrip van douchescreens, ramen, toebehoren zoals kranen of armaturen, meubilair.

Een gevarieerd aanbod aan materialen die de leerling kan schoonmaken zoals hout (o.a. (fineer)parketvloeren, meubilair ...), vloeren (vinyl, laminaat, linoleum), gietvloeren (beton, epoxy, polyurethaan), tegelvloeren (keramiek, natuursteen), tapijten, roestvrijstaal, koper, messing, chroom, glas, spiegelglas, kunststoffen, geverfde, geverniste, geboende oppervakken.

6.2 Materiaal, toestellen, machines en gereedschappen

- Klein schoonmaakmateriaal zoals microvezeldoeken, moppen, ontstoffers, sponzen, zeemvellen, keukenhanddoeken, glasdoeken, dweilen, emmers en wringers, vloerwissers voor natte en droge reiniging, inwassers, raamwissers, borstels, waarschuwingsborden, stofzuigers, linnenkarren, schoonmaakwagens.
- Schoonmaakproducten zoals zepen, detergents, oplosmiddelen, desinfectiemiddelen, allesreinigers.
- Schoonmaakmachines zoals hogedrukreinigers, (1-schijfs)schrobzuigmachines, schrobdweilmachines, boenmachines, veegmachine.

Het aanwezige materiaal is voldoende voor de grootte van de klasgroep.

6.3 Materiaal en gereedschappen waarover elke leerling moet beschikken

- Werkkledij aangepast aan de uit te voeren opdracht
- Beschermingsmiddelen zoals handschoenen, schorten, veiligheidsschoenen ...

Om de leerplandoelen te realiseren beschikt elke leerling minimaal over onderstaand materiaal. De school bespreekt in de schoolraad wie (de school of de leerling) voor dat materiaal zorgt. De school houdt daarbij uitdrukkelijk rekening met gelijke kansen voor alle leerlingen.

7 Glossarium

In het glossarium vind je synoniemen voor en een toelichting bij een aantal handelingswerkwoorden die je terugvindt in leerplandoelen.

Handelingswerkwoord	Synoniem	Toelichting
Analyseren		Verbanden zoeken tussen gegeven data en een (eigen) besluit trekken
Beargumenteren	Verklaren	Motiveren, uitleggen waarom
Beoordelen	Evalueren	Een gemotiveerd waardeoordeel geven
Berekenen	Berekeningen uitvoeren	
Berekeningen uitvoeren	Berekenen	
Beschrijven	Toelichten, uitleggen	
Betekenis geven aan	Interpreteren	
Een (...) cyclus doorlopen	Een (...) proces doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken

Een (...) proces doorlopen	Een (...) cyclus doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Evaluëren	Beoordelen	
Gebruiken	Hanteren, inzetten, toepassen	
Hanteren	Gebruiken, inzetten, toepassen	
Identificeren		Benoemen; aangeven met woorden, beelden ...
Illustreeren		Beschrijven (toelichten, uitleggen) aan de hand van voorbeelden
In dialoog gaan over	In interactie gaan over	
In interactie gaan over	In dialoog gaan over	
Interpreteren	Betekenis geven aan	
Inzetten	Gebruiken, hanteren, toepassen	
Kritisch omgaan met	Kritisch gebruiken	
Kwantificeren		Beredeneren door gebruik te maken van verbanden, formules, vergelijkingen ...
Onderzoeken	Onderzoek voeren	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken
Onderzoek voeren	Onderzoeken	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken
Reflecteren over		Kritisch nadenken over en argumenten afwegen zoals in een dialoog, een gedachtewisseling, een paper
Testen	Toetsen	
Toelichten	Beschrijven, uitleggen	
Toepassen	Gebruiken, hanteren, inzetten	
Toetsen	Testen	
Uitleggen	Beschrijven, toelichten	
Verklaren	Beargumenteren	Motiveren, uitleggen waarom

8 Concordantie

8.1 Concordantietabel

De concordantietabel geeft duidelijk aan welke leerplandoelen de doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties (BK) realiseren.

Leerplandoel	Doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties
1	BK 04; BK 11

2	BK 04; BK a
3	BK 04
4	BK 03
5	BK 02; BK 05
6	BK 01
7	BK 09; BK 10; BK 11; BK i
8	BK 09; BK b
9	BK 11
10	BK 04; BK g; BK h
11	BK f
12	BK 07; BK 13; BK d; BK j; BK l, BK m
13	BK 12; BK j; BK l; BK m
14	BK 03; BK 06
15	BK 14; BK c; BK e; BK o
16	BK 15; BK n
17	BK 08; BK k
18	MD 06.14

8.2 Minimumdoelen basisvorming

06.14 De leerlingen ontwerpen een oplossing voor een probleem door wetenschappen, technologie of wiskunde geïntegreerd aan te wenden.

Voetnoot:

Rekening houdend met concepten van de tweede graad en de context waarin dit minimumdoel aan bod komt.

8.3 Doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties

1. De leerlingen werken in teamverband (organisatiecultuur, communicatie, procedures).
2. De leerlingen handelen kwaliteitsbewust.
3. De leerlingen handelen economisch en duurzaam.
4. De leerlingen handelen veilig, ergonomisch en hygiënisch.
5. De leerlingen plannen en bereiden eigen werkzaamheden voor.

6. De leerlingen verwijderen ongevaarlijk afval (huishoudelijk, industrieel afval ...) en sorteren de vuilnisbakken of containers.
7. De leerlingen maken oppervlakken, ruimtes en uitrustingen handmatig schoon.
8. De leerlingen maken het schoonmaakmaterieel schoon en onderhouden het.
9. De leerlingen houden de werkdocumenten bij (uurroosters, plaats ...) en informeren de betrokkenen over afwijkingen.
10. De leerlingen informeren de leidinggevende over onregelmatigheden of beschadigingen.
11. De leerlingen werken klantgericht.
12. De leerlingen maken toiletten en keukens schoon en vullen alle aanwezige recipiënten bij.
13. De leerlingen maken oppervlakken machinaal schoon.
14. De leerlingen voeren het was- en droogproces van textiel machinaal uit en bergen het op, conform de opdracht.
15. De leerlingen volgen de voorraad op, stellen tekorten vast en maken bestellingen bij de leidinggevende.

Aanvullende onderliggende kennis

De opgenomen kennis staat steeds in functie van de specifieke vorming van deze studierichting.

- a. Beschermingsmiddelen
- b. Eenvoudige administratie
- c. Kenmerken van textiel
- d. Verschillende soorten oppervlakken
- e. Was- en droogmachines
- f. Schoonmaakmateriaal
- g. Schoonmaakproducten
- h. Ontsmettingsproducten
- i. Communicatietechnieken
- j. Schoonmaaktechnieken
- k. Onderhoud van schoonmaakmaterieel
- l. Schoonmaak van glazen oppervlakken
- m. Technieken om vloeren mechanisch te reinigen
- n. Voorraadbeheer
- o. Was- en droogprocessen

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten	3
1.2	De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs	3
1.3	Ruimte voor leraren(teams) en scholen	4
1.4	Differentiatie	4
1.5	Opbouw van leerplannen.....	6
2	Situering	7
2.1	Samenhang in de tweede graad	7
2.1.1	Samenhang binnen de studierichting binnen de studierichting Schoonmaker duaal	7
2.2	Plaats in de lessentabel.....	7
3	Pedagogisch-didactische duiding	7
3.1	Schoonmaker en het vormingsconcept	7
3.2	Krachtlijnen	8
3.3	Opbouw.....	8
3.4	Leerlijnen.....	9
3.4.1	Samenhang in de tweede graad	9
3.4.2	Samenhang met de derde graad.....	9
3.5	Aandachtspunten.....	9
3.6	Leerplanpagina.....	10
4	Leerplandoelen	11
4.1	Basisprincipes.....	11
4.2	Schoonmaakvaardigheden.....	16
4.3	Integratie van wetenschappen, technologie en wiskunde	20
5	Lexicon	20
6	Basisuitrusting	21
6.1	Infrastructuur	21
6.2	Materiaal, toestellen, machines en gereedschappen.....	22
6.3	Materiaal en gereedschappen waarover elke leerling moet beschikken	22
7	Glossarium	22
8	Concordantie	23
8.1	Concordantietabel.....	23

8.2	Minimumdoelen basisvorming	24
8.3	Doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties	24